

25 Ιουνίου 2019

Η επιστροφή της Αμμοχώστου - Αρχή και καταλύτης της λύσης

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Θεωρούμε πρόπον να αναφέρουμε εξ αρχής ότι ενεργούμε ως ιδιώτες πολίτες της Αμμοχώστου μη εκπροσωπώντας οποιαδήποτε σύνολα ή συμφέροντα και ανεξαρτήτως πολιτικών ή κομματικών πεποιθήσεων και επιδιώξεων. Παραλλήλως όμως, ως εκ της συνεχούς επαφής μας με τους συμπολίτες μας, φρονούμε ότι εκφράζουμε και τις σκέψεις και συναισθήματα πάρα πολλών εξ αυτών. Και ασφαλώς δεν θα παρεξηγηθή ως αυτοέπαινος η αναφορά ότι η όλη μακρά δημόσια επίδοσή μας στη δικαστική και στη διπλωματική υπηρεσία δικαιολογεί τόσο την εκτίμηση και συνδρομή των συμπολιτών μας όσο και το άμεμπτο και καλοπροαίρετο των προθέσεών μας στην ενέργεια αυτή. Να σημειώσουμε, δε, ότι η συναντίληψη και συνεργασία των τριών μας έχει λάβει την ενεργό έκφραση και προώθησή της μετά από τη δημοσίευση των άρθρων του εξ ημών κ. Θεοφίλου και την ακόλουθη δημοσίευση του άρθρου του εξ ημών κ. Χατζηχαμπή.

Το προσφυγικό πρόβλημα, έπειτα από εκείνο των πεσόντων και αγνοουμένων του 1974, είναι το σοβαρότερο των προβλημάτων της εισβολής και κατοχής αφού αφορά τον ίδιο τον άνθρωπο ως την ύψιστη αξία στην κοινωνική ζωή. Στα 43 χρόνια που πέρασαν από την Τουρκική εισβολή, και με δεδομένη τη μη επιστροφή των εκτοπισθέντων, οι περισσότεροι της πρώτης και δευτέρας γενεάς

εκτοπισθέντες - με την τρίτη γενεά να ακολουθή κοντά - δεν θα επιστρέψουν ποτέ αφού έχουν αποθάνει με το ψυχικό πόνο του εκτοπισμού και τον ανεκπλήρωτο πόθο της επιστροφής.

Όσον αφορά ακριβώς αυτό το θέμα, από ενωρίς έγινε αντιληπτό, για ειδικώς προσφερόμενους λόγους, ότι η επιστροφή των κατοίκων της Αμμοχώστου μπορούσε να επιτευχθή πριν από τη λύση του Κυπριακού προβλήματος, η οποία, μετά από την παρέλευση μίας δεκαετίας, εφαινετο και απεδείχθη να καθίσταται δύσκολη. Ήδη στη Συμφωνία Υψηλού Επιπέδου του 1979 υπήρχε πρόνοια για προτεραιότητα στην επίτευξη συμφωνίας για επανεγκατάσταση στα Βαρώσια υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών - και Βαρώσια δεν είναι μόνο η περικλειστη περιοχή αλλά όλη η εκτός των τειχών πόλη της Αμμοχώστου. Τα ψηφίσματα 550 (1984) και 789 (1992) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών που ακολούθησαν εκφράζουν την ίδια προς τούτο αντίληψη των Ηνωμένων Εθνών και περιέχουν την απόφαση της διεθνούς κοινότητας για την επιστροφή των Βαρωσίων στα Ηνωμένα Έθνη προς επανεγκατάσταση.

Τα οφέλη από την εφαρμογή των ψηφισμάτων αυτών για τους εκτοπισθέντες κατοίκους της πόλης με την αποκατάσταση των δικαιωμάτων των και κατ' επέκταση για όλη την Κύπρο θα είναι μέγιστα, όπως θα είναι και καταλυτικά για τη λύση του Κυπριακού. Είναι δεδομένη η απροθυμία της Τουρκίας να εφαρμόση τα ψηφίσματα 550 και 789. Δεν υπήρξε όμως διαχρονικά ούτε και συγκεκριμένη και επίμονη πολιτική προώθησής των από δικής μας πλευράς, ενώ παραλλήλως ανεπτύχθη και η παρανοημένη νοοτροπία της 'Αμμοχωστοποίησης' του Κυπριακού με τη συνδρομή συναισθηματικών και άλλων παραγόντων, ως εάν η επιστροφή των κατοίκων της Αμμοχώστου να προεξοφλούσε την ίδια τη λύση. Το αποτέλεσμα ήτο η εδραίωση της Τουρκικής θέσης ότι η Αμμόχωστος θα πρέπει να είναι μέρος της λύσης, προς τεράστια ζημία μας και όσον αφορά τους κατοίκους της πόλης και την Κύπρο γενικώς και όσον αφορά τη διαπραγματευτική μας θέση, αφού αφήσαμε στην Τουρκία ένα δυνατό διαπραγματευτικό 'χαρτί' στα πλαίσια της λύσης αντί να πιέζεται συνεχώς για εφαρμογή των ψηφισμάτων 550 και 789.

Οι συνθήκες σήμερα, και εφ' όσον οι συνομιλίες για λύση του Κυπριακού βρίσκονται σε στασιμότητα, δεν αφήνουν άλλα περιθώρια και καθιστούν ακόμα πιο επιτακτική την ανάγκη ενεργούς και δυναμικής επαναπροώθησης των ψηφισμάτων 550 και 789. Πέραν της συνεχιζόμενης φθοράς ανθρώπων και τόπων, δεν μπορεί να αγνοείται η ήδη επαπειλούμενη εφαρμογή Τουρκικών σχεδίων περαιτέρω παγίωσης τετελεσμένων με την επέκταση του εποίκισμού των Βαρωσίων (ήδη τα Κάτω Βαρώσια και άλλες περιοχές κατοικήθησαν από καιρού) ή το άνοιγμά των υπό Τουρκοκυπριακή διοίκηση, που αν εκδηλωθή ενδέχεται να δημιουργήση

πρόσθετα προβλήματα στη Δημοκρατία αλλά και να διχάση τους Αμμοχωστιανούς ως εκ της απογοήτευσης και εξάντλησης στείρων δεκαετιών. Πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι προς αντιμετώπιση τέτοιων ενδεχομένων, προλαμβάνοντας και όχι ακολουθώντας τις εξελίξεις. Τούτο θα επιτευχθή με δική μας πρώτη κίνηση για επανέγερση του θέματος των Βαρωσίων στα πλαίσια των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών, που θα αδυνατίζε οποιαδήποτε Τουρκική πρώτη κίνηση επωφελούμενη της δικής μας αδράνειας στο θέμα. Φρονούμε ότι υπάρχει πρόσφορο έδαφος για τέτοια πρωτοβουλία, όπως προκύπτει και από την προσφάτως σχετική αναφορά του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών στην έκθεσή του για την τελευταία διάσκεψη και με δεδομένη την επανάληψη της πάγιας θέσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για επιστροφή των Βαρωσίων αλλά και από την ευλόγως αναμενόμενη στήριξη της διεθνούς κοινότητας και ιδιαιτέρως της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία πλέον εμπλέκεται στο θέμα.

Συγχρόνως, θα πρέπει να υπομνησθή ότι, για να τύχη της αναγκαίας διεθνούς στήριξης αλλά και της αποδοχής της από την Τουρκία, η νέα πρόταση για τα Βαρώσια θα πρέπει, εν όψει της παρόδου του χρόνου, που πολλά αλλάζει ανεπιστρεπτί, και στα πλαίσια της δικοινοτικότητας που διέπει διαχρονικά τις προδιαγραφές της επιδιωκόμενης λύσης, να είναι αρκούτως δελεαστική και για τους Τουρκοκυπρίους, προσφέροντας έτσι οφέλη και στες δύο κοινότητες. Σε αυτό το πνεύμα, θα μπορή να είναι καταλύτης της επανένωσης και συνεργασίας των κοινοτήτων και της ίδιας της λύσης, χωρίς επιπτώσεις στην υφιστάμενη νομιμότητα. Φρονούμε ότι οι σκέψεις και εισηγήσεις που ακολουθούν, χωρίς να είναι πλήρεις ή εξαντλητικές, σκοπό έχουν να δώσουν αυτό το στίγμα που πρέπει να διέπη την παράδοση των Βαρωσίων στα Ηνωμένα Έθνη.

1. Η ανοικοδόμηση της πόλης εξυπακούει δαπάνες δισεκατομμυρίων και συνεχείς εργασίες πολλών ετών. Τούτο θα καταστήση την Αμμόχωστο ένα τεράστιο και διαρκές εργοτάξιο που, πέραν της χρηματοδότησής του, θα ελκύση αναλόγως μεγάλο αριθμό επενδύσεων και εργαζομένων, παρέχοντας πρωτοφανείς οικονομικές ευκαιρίες και συμβάλλοντας τα μέγιστα στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην άνευ προηγουμένου οικονομική ανάπτυξη ολοκλήρου της Κύπρου. Στην ανοικοδόμηση της πόλης θα πρέπει να συμμετέχουν σε συνεργασία και οι Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι όπως και άλλοι ώστε να παρέχεται ανάλογο όφελος και στες δύο κοινότητες, οι δε Τουρκοκύπριοι αναμένεται ότι θα συνεχίσουν να μετέχουν και στη μετέπειτα οικονομική ζωή της πόλης. Τούτο θα σηματοδοτήση και την ευρύτερη συνεργασία η οποία παρέχεται μέσω της οικονομίας αφού η οικονομία, και μάλιστα στη σύγχρονη εποχή, ενώνει.

2. Η εξασφάλιση των οικονομικών πόρων που θα απαιτηθούν για την ανοικοδόμηση

της πόλης, σε μεγάλο βαθμό από εξωτερικές πηγές, θα διευκολυνθή από την προοπτική της δικαιοδικής συμμετοχής, ιδιαιτέρως στο πολιτικό επίπεδο. Συγκεκριμένως όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, η συνδρομή της μπορεί ευλόγως να αναμένεται και να είναι σημαντική, τονίζοντας την παρουσία της αλλά και τον Ευρωπαϊκό προσανατολισμό της πόλης και ενισχύοντας την Τουρκοκυπριακή κοινότητα η οποία θεωρεί εαυτήν αδικημένη από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

3. Το λιμάνι της πόλης θα μπορέσει να τεθή υπό τη συνδιαχείριση Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων υπό καθεστώς που θα συμφωνηθεί, στα πλαίσια ήδη υποβληθείσας πρότασης, για τη διεξαγωγή νομίμως ελευθέρου εμπορίου. Τα πλεονεκτήματα και για τις δύο κοινότητες θα είναι σημαντικά και η συνεργασία των θα ενισχυθεί περαιτέρω.

4. Η παραλιακή περιοχή νοτίως των τειχών η οποία ευρίσκεται κοντά στην περικλειστή πόλη θα προσφέρεται ιδανικώς για τη δημιουργία μαρίνας, με συμμετοχή στην κατασκευή και συνδιαχείριση των δύο κοινοτήτων υπό καθεστώς ανάλογο εκείνου του λιμανιού. Τούτο, πέραν του οικονομικού οφέλους, θα συμβάλει στην εξωτερική επικοινωνία και στην ανάπτυξη της πόλης και στην ενίσχυση της συνεργασίας των δύο κοινοτήτων.

5. Η Αμμόχωστος θα προσφέρεται κατ' εξοχή για τη δημιουργία δικαιοδικού Κέντρου Κυπριακών Σπουδών και αναλόγων εκπαιδευτικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων προς περαιτέρω προώθηση της συνεργασίας των δύο κοινοτήτων. Όπως και η οικονομία, έτσι και ο πολιτισμός ενώνει.

6. Η εντός των τειχών πόλη θα μπορέσει να περιληφθεί με προς τούτο διαβήματα της Δημοκρατίας, και μαλιστα άμεσα, στον κατάλογο της πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO, προσφερόμενη για κοινή πολιτιστική δραστηριότητα με διεθνή εμβέλεια.

7. Η εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου στα κατεχόμενα έχει ανασταλή με την ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορεί να εξετασθεί κατά πόσο είναι πρόσφορο να επεκταθεί το κοινοτικό κεκτημένο στα Βαρώσια με την επιστροφή των στα Ηνωμένα Έθνη για επανεγκατάσταση. Τούτο θα προσφέρει σημαντικό όφελος και στους Τουρκοκυπρίους ως πρόσβαση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε συνάρτηση με την εκεί εμπλοκή και παρουσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ανοικοδόμηση αλλά και ενδεχόμενη συμμετοχή της στη λειτουργία του λιμανιού και θα ανοίξει την προοπτική επέκτασης του κοινοτικού κεκτημένου σε όλη την Κύπρο όταν επέλθει η λύση.

8. Στην εν λόγω περιοχή, ως ομοσπονδιακή περιοχή, θα μπορούν να εγκατασταθούν θεσμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεκριμένως ένας Οργανισμός (Agency), λαμβανομένου μάλιστα υπ' όψη ότι η Κύπρος δεν έχει εισέτι

εξασφαλίσει οποιοδήποτε τέτοιο Οργανισμό.

Προχωρούμε στη διατύπωση σκέψεων που επεκτείνονται πέραν της επιστροφής των Βαρωσίων στα Ηνωμένα Έθνη για επανεγκατάσταση και που θα μπορούσαν να τύχουν μελέτης και επεξεργασίας σε μετέπειτα στάδιο, διευκολύνοντας μάλιστα και την επιδιωκόμενη ομοσπονδιακή λύση.

1. Για σκοπούς οικονομικής βιωσιμότητας και ανάπτυξης αλλά και της επιθυμητής επανένωσης, η Αμμόχωστος μπορεί να επεκταθή σε ευρύτερη περιοχή βορείως των τειχών, ώστε να περιλαμβάνη και την παλαιά και τη νέα πόλη, με δυνατότητα επέκτασης προς και μέχρι και την Καρπασία, η οποία και να αποτελέση ομοσπονδιακή περιοχή στα πλαίσια της λύσης διζωνικής και δικοινοτικής ομοσπονδίας. Τούτο μάλιστα θα διευκολύνη και τη διευθέτηση του εδαφικού αλλά και της ακτογραμμής η οποία θα εμπίπτη στη δικαιοδοσία των αντιστοιχών ζωνών.

2. Το λιμάνι της πόλης θα μπορέ να τεθή υπό την ομοσπονδιακή κυβέρνηση ως ομοσπονδιακό λιμάνι.

3. Στην εν λόγω περιοχή, ως ομοσπονδιακή περιοχή, θα μπορούν να εγκατασταθούν θεσμοί του μελλοντικού ομοσπόνδου κράτους. Ακόμα, το προτεινόμενο Κέντρο Κυπριακών Σπουδών καθώς και το ήδη λειτουργούν Πανεπιστήμιο της Ανατολικής Μεσογείου μπορούν να καταστούν ομοσπονδιακό πανεπιστήμιο προς εμπέδωση μέσω ενιαίων σπουδών της ομοσπονδιακής συνείδησης και του κοσμοπολιτισμού, που είναι η ειρηνική συνύπαρξη και συνεργασία ανθρώπων με διαφορετική εθνότητα, θρησκεία, γλώσσα και πολιτισμό.

4. Με αυτά τα δεδομένα, η Αμμόχωστος, ήδη επανενωμένη ως ομοσπονδιακή περιοχή, θα προσφέρεται ιδανικώς με τη λύση και ως ομοσπονδιακή πρωτεύουσα.

*Θεόφιλος Β. Θεοφίλου, Πρέσβυς ε.τ., Πρώην Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση

*Γεώργιος Κ. Αρέστης, Επίτιμος Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του Kent, πρώην Δικαστής του Ανωτάτου Δικαστηρίου και τέως Δικαστής του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

*Δημήτριος Χ. Χατζηχαμπής, Επίτιμος Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του Exeter, τέως Πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου

Το άρθρο απηχεί τις απόψεις των συγγραφέων του. Η αναδημοσίευση του από το ιστολόγιό μας δεν προϋποθέτει απαραίτητα την οποιαδήποτε αποδοχή των θέσεών

του, σκοπός μας είναι η δημιουργία προβληματισμών και ενός επικοινωνιακού διαλόγου μεταξύ τυχόν διαφόρων απόψεων.

Πηγή: sigmalive.com